

Az RMDSZ is kormányalakító erő lehet Bukarestben – a romániai választások értékelése

Barabás T. János, Szilágyi Mátyás

Az RMDSZ is kormányalakító erő lehet Bukarestben – a romániai választások értékelése

Készítette: Barabás T. János, vezető elemző, MKI
Szilágyi Mátyás, vezető kutató, MKI

Európai trendekbe illeszkednek a december 1-jei romániai parlamenti választások eredményei: megerősödtek a szélsőjobboldali pártok, miközben a nagy rendszerpártok támogatottsága háttérbe szorult. A parlamenti választások kevésbé voltak elitellenesek mint az egy héttel korábban tartott elnökválasztás első fordulója. A RMDSZ rendkívül jól szerepelt az óriási mozgósításnak köszönhetően – öt megyében is az élen végeztek, Hargitában ráadásul úgy, hogy nem volt másik párt, amely az 5%-os küszöböt el tudta volna érni. A jelenleg még tartó koalíciós tárgyalások során jó pozíciókból indul a magyar párt, amely nyitott a PSD-vel, PNL-vel és az USR-rel való együttműködésre is.

Az elnökválasztás első fordulójának eredménye után - amelyet a szinte a semmiből az élre törő Călin Georgescu valamint a Mentsétek meg Romániát! (URS) vezetője, Elena Lasconi nyert meg és így jutott be a december nyolcadikán tartandó második fordulóba - láthatóan sokkba került a román politikai elit. A nehezen értelmezhető eredmény után egyrésztől óriási mozgósítás kezdődött, másrészt az Alkotmánybíróság felvetette a választás első fordulójának megismétlését. Ennek oka, hogy a második helyen végzett Elena Lasconi (USR), és a harmadik helyen végzett Marcel Ciolacu (PSD) jelölt között olyan kevés volt a szavatzkülönbség, hogy az első forduló eredményeinek megsemmisítését vetették fel, amelyről a döntést végül elnapolták a parlamenti választások utánra. Közben azonban a szavazatok újraszámolását elkezdték, amelynek során kiderült, hogy Lasconira pár ezerrel több szavazat érkezett, de az eredményen ez érdemben nem változtatott semmit. Arról, hogy végül meg kell-e ismételni az első fordulót, az alkotmánybíróság végül azt a döntést hozta, hogy nem szükséges, és a választás eredményét érvényesnek ismerte el. Arra azonban jó volt ez a felvetés, hogy még a parlamenti választások előtt időben tudta mutatni az elnökválasztás nagy vesztesévé váló szociáldemokrata PSD, hogy bár az elnökválasztást elbukták, a párt még tud „erősnek” tűnni – vagyis ezzel mesterségesen fel tudták erősíteni a pártot annyira, hogy a parlamenti választások során jobb eredményt tudjanak elérni.

A vasárnapi választásokon végül a PSD lett az első a szavazatok 22,5%-val – a Kárpátokon túli megyék szinte kivétel nélkül vörösek lettek. A második helyet a szélsőjobboldali AUR szerezte meg, a szavazatok 18,28%-kal. Ez a párt a tengerparti megyékben, Bukovinában, valamint a diaszpóra körében volt rendkívül népszerű, de meglepetésre Arad megyében is ők végeztek az első helyen. A kisebbik kormánypárt, a nacionalista-jobboldali PNL leginkább a bukaresti agglomerációban és Erdélyben szerepeltek jobban – a szavazatok 14,30%-át megszerezve. A Mentsétek meg Romániát (USR), amely mondanivalójában egyre jobban hasonlít a PNL-re, a szavazatok 12,25%-át nyerte, de láthatóan nem tudott abból előnyt kovácsolni, hogy a párt elnöke, Elena Lasconi bejutott az elnökválasztás második fordulójába. Ebből az is következik, hogy az elnökválasztás során a választók egy része a PSD, valamint a szélsőjobb elleni fellépésként szavaztak az USR jelöltjére.

Az AUR-hoz hasonló ideológia mentén szerveződő szélsőséges, nacionalista pártok közül még két másik párt is bejutott a romániai törvényhozásba. A botrányairól ismertté vált Diana Șoșoacă által vezetett SOS Románia 7,6%-kal, míg az elnökválasztás első fordulóját megnyerő Călin Georgescu támogató új párt, a POT (Fiatal Emberek Pártja) 6,3%-kal jutott be a parlamentbe. Ha összeadjuk, akkor a szélsőséges, a vasgárdista-legionárius múlttal szimpatizáló pártok összesen 32%-os támogatottsággal rendelkeznek a romániai parlamentben. Ez körülbelül fél millió szavazattal kevesebb, mint amennyien az első fordulóban szavaztak Georgescura. Az RMDSZ 6,4%-ot ért el, és ezzel az egyik legjobb eredményét érte el a párt. Nagyon jól sikerült a mobilizálás, amelynek köszönhetően öt megyében is első helyen végeztek: Szatmár, Szilágy, Maros, Hargita és Kovászna. Ahol az RMDSZ jól szerepelt, ott a szélsőjobb nem tudott megerősödni. Sikerükben nagy szerepe volt annak a tényezőnek is, hogy hol RMDSZ-es a polgármester. Bákó megyében általában eddig nem volt polgármestere a magyar pártnak, így a rájuk adott szavazatok is jóval alacsonyabb számúak voltak. Azonban nemrég Gyimesbükkön és Gajcsánán is RMDSZ-es lett a polgármester, és ez a parlamenti választások során is meglátszódott. Becslések szerint a románok közül is többen az RMDSZ-re szavaztak, mivel egy megbízható, stabil és komolyan vehető pártnak tartják a szövetséget. Az eredmények alapján az Arad megyei magyarság elesik a parlamenti képvisellettől, nyolc évnyi kihagyás után viszont Temes megyének lesz ismét magyar képviselője a bukaresti törvényhozásban. Nem lesz magyar szenátora Szilágy megyének sem, helyette Kolozs megye kaphat egyet. Vaslui megye is rendelkezik majd magyar képvisellel.

A román diaszpóra többségében a szélsőjobboldali politikai szereplők valamelyikére szavazott. Az itt mért eredmények (AUR, POT és SOS Románia összesen a szavazatok 55%-át érték el) azt mutatják,

hogy ők jelenleg a legkiábrándultabbak a (nyugat-európai) rendszerrel szemben, és dühösek a fennálló viszonyokat illetően. A kampány során szembetűnő volt a politikai elit elleni elégedetlenség a társadalom részéről. Se vége se hossza nem volt a pártelnökök plágium és korrupciós ügyeinek. Emellett a nagy nyugatbarát pártok (PSD, PNL) átvették a nyugati politika agendáját (gender- és klímapolitika), miközben a választókat más gondok foglalkoztatták: a fiatalok a drága ingatlanárak, és a szűkös munkalehetőségek miatt elégedetlenek, az idősek a nyugdíj és az egészségügyi szolgáltatás problémái miatt aggódnak. Az RMDSZ egyik sikere is ebben rejlett – összromániai problémákra kínált megoldási javaslatokat, úgy mint a vállalkozások támogatása, vagy a lakhatási kérdések, és ezeket a választások közeledtével a nagyobb román pártok át is vették az RMDSZ-től. Ezt az elégedetlenséget az internetes csatornák, nem csak a TikTok, de a Facebook és Youtube is összeesküvés elméletekkel torzították el - és kiderült, hatásosabbak, mint a tévécsatornák. A politikai elit leváltására az egyetlen alternatíva a szélsőjobb (AUR, SOS Románia, POT), és kisebb mértékben a progresszívista USR lettek. Az Elena Lasconi vezette USR viszont azzal, hogy szembement az ortodox egyház tanításával és gender-politikájával, politikai lehetőségeit be is szűkítette.

Hogy milyen lesz az új romániai kormánykoalíció, jelenleg nehéz megmondani. Egy rendkívül fragmentált pártstruktúra jött létre, amelyben az eddigi nagy, a rendszert meghatározó pártok (PSD, PNL) mellett több kisebb párt is megjelent. Ezzel kialakult egy hármass megosztottság – a magát „szuverenistának” definiáló, de a valóságban szélsőségesen nacionalista és sokszor magyarellenes jobboldali pártalakulatok mellett jelen van egy „progresszív” jobboldali, de inkább liberális formáció is a „klasszikus” pártok mellett.

Az már biztos, hogy az RMDSZ nem zárja ki a PSD-PNL-USR-RMDSZ koalíciót. Az, hogy a három szélsőjobboldali formáció mennyire tud együttműködni, rendkívül nehéz megjósolni, főleg annak fényében, hogy az SOS Románia vezetője szerint a POT egy titkosszolgálati alakulat csupán, míg az AUR-nak egy jelentős részével nem lehet együttműködni. A három, eltérő érdekű, de nagy „nyugatos” pártnak várhatóan partnerre lesz szükségük a biztos kormányzáshoz, feltéve, ha meg tudnak egyezni a koalíció feltételeiről egymást közt. Ha ez utóbbi nem történik meg az alkotmányban meghatározott két hónapon belül, vagy a parlament nem szavazza meg a kormányt, akkor előrehozott választások lesznek, ami komolyan befolyásolná az ország gazdasági és politikai teljesítményét. Az előrehozott választásnak kevés a valószínűsége, mert a román pártok könnyen szöveteznek. Igaz, a széles pártkoalíciók bizonytalanok, gyakran felbomlanak, de a nyugatbarát tábor összefogására sarkallnak most a főbb szövetségesek is. A nagykoalíció tagja lesz így várhatóan

az RMDSZ, valamint az egyéb kisebbségek parlamenti csoportja is. Ha a december 8-i elnökválasztáson Călin Georgescu győz, akkor nagyobb a valószínűsége a széles nyugatbarát politikai összefogásnak. A felmérések többsége viszont Elena Lasconit hozza ki győztesnek az elnökválasztás második fordulójában jelenleg. Ebben az esetben bonyolultabb lehet a koalíció felállása, mert élesebb pozícióharc várható a PSD, PNL, USR között a fontosabb tárcák elnyeréséért. A folyamatban meglepetések is elképzelhetők, így a PSD ellenzékbe vonulhat egy előrehozott választást választva, vagy Georgescu elnökválasztási sikere béníthatja le a kormányzat működését. Jelenleg azonban nagyobb a valószínűsége a PSD, PNL, USR, RMDSZ nagykoalíciónak.